

- органічний зв'язок і взаємозалежність між зовнішньою і внутрішньою активністю дітей і поступовий перехід до більш інтенсивної мислительної праці;
- єдність навчальних і виховних впливів.

Реалізація цих принципів дає можливість становленню початкових форм самооцінки, самоконтролю, взаємної корекції вчинків, необхідної для формування взаємовідносин гуманістичного спрямування.

С.Ф. Устименко

Робота шкільного психолога щодо організації саморозвитку школярів

Одним із пріоритетних напрямків процесу гуманізації освіти є розвиток та саморозвиток особистості. Співвідношення цих психологічних процесів на різних етапах онтогенезу, як відомо, неоднакове. Чим меншою за своїм віком є дитина, тим більше значення в її становленні як особистості має причинна детермінація і навпаки, чим дорослішою вона стає, тим більше повинна сама визначати свій подальший розвиток, здійснюючи цільову детермінацію.

В зв'язку з цим задача педагогів, шкільних психологів полягає в тому, щоб зробити процес саморозвитку, самовизнання більш цілеспрямованим і ефективним. Метою цієї роботи є формування умінь, які властиві активній особистості, що є суб'єктом саморозвитку. Це, насамперед, такі, як: уміння ставити перед собою реалістичні цілі, визначати свої пріоритети і цінності, аналізувати свої дії.

Ось якою, на нашу думку, може бути методика роботи над формуванням цих умінь, при умові, що вона буде мати систематичний характер. Спочатку разом з учнями визначаємо цінності, які властиві більшості людей. Наприклад, це можуть бути успіх, творча праця, кохання, здоров'я сім'я тощо. Потім серед цих різноманітних цінностей учні повинні відібрати 10, визначивши свої пріоритети. Після цього вони повинні проранжувати відібрані цінності за їх значимістю для себе. При цьому проводиться відповідна робота щодо їх усвідомлення, для чого з'ясовується, чому відібрані саме ці цінності, а не інші, як вони пов'язані з цінностями інших людей, чи не вступають вони у суперечність з цінностями суспільства. Після закінчення цієї роботи треба із 10 цінностей відібрати 2-3, ранг яких в системі цінностей є найбільшим, і вважати їх метою своєї діяльності на певному етапі життя.

Далі створюється програма досягнення поставлених цілей. Розглядаються дії, які можуть сприяти досягненню поставленої мети. Окрема ціль, таким чином, розбивається на дрібніші, які зводяться до виконання конкретних дій, що лежать в межах можливостей учня. Потім створюється програма таких конкретних дій, визначається термін виконання і форми самоконтролю. Однією із форм самоконтролю є таблиця результатів, в якій учень фіксує виконання наміченого. Ця робота має бути переважно індивідуальною, але на початку вона ефективніша, коли носить колективний характер.

І.А. Кравцова

Шляхи подолання душевної байдужості в учнів

Вчитель, а особливо словесник, не повинен забувати про те, що емоційна бідність уроку породжує душевну байдужість в учнів. Стереотипи уроків породжують небажання школярів проникнути у внутрішній світ митця та його героя. І що там гріха таїти про те, що знайомство учнів з твором давно вже не є для них джерелом радості, душевних хвилювань, які несуть за собою формування духовних цінностей. А що вже говорити про якість проведення уроків з мови та літератури в старших класах, які мають вигляд марафону на коротку відстань. Це пояснюється недосконалістю шкільних програм, де на вивчення великих за обсягом творів дається дві, а то і одна година. До цих програм включено чимало творів, які у молоді не викликають інтересу і які самі за змістом не дають високу ефективність літературних знань. А твори добирати до програми треба безпосередньо такі, які б залишали духовний слід у свідомості учня. І на такі твори наша національна література найбагатша серед літератур братніх народів, то чому ж цим скарбом ми не володіємо в повну силу?

Це лише один з багатьох чинників, на які слід звернути увагу у навчальному процесі.

Щодо виховного процесу у навчальних закладах, то тут картина ще гірша, бо не всі заходи, які проходять у школах, спрямовані на формування у молоді національної гідності, гуманізму, добропорядності. Часто ці заходи проходять лише для звітів, тому особливої підготовки, якісного добору матеріалу вони не мають. Зараз вчителі нарікають на те, що, мовляв, нашу молодь ніщо не цікавить, що раніше було краще: були піонерська організація, комсомольська, велась тимурівська робота і таке інше. Але хіба це така суттєва різниця, як звіється та чи інша організація зараз, головне у тому, щоб педагог міг залучити